

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Jurisprudența română.—*Inalta Curte de Justiție.*—Responsabilitate ministerială.—(General Enric Cihoscki în calitate de ministru).

Inalta Curte de Casație S. III.—Concordat preventiv.—Ordonanță de admitere.—Caracterul ei. (Costică Ștefan cu Banca Râmnicului).

Curtea de Apel din București S. III a.—Dotă.—Convențiune matrimonială încheiată în străinătate.—Regimul comunității.—Uzucruț.—Cotitate disponibilă.—Statut real.—Imobile aflate în România. (Margareta Orăscu cu Haida General Coandă).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE JUSTIȚIE

Constituită conform art. 58 din legea sa organică și 35 din legea responsabilității ministeriale

Audiența de la 20 Februarie 1936

Președinția D-lui Constantin G. Rătescu, președinte

General Enric Cihoschi, în calitate de fost ministru

RESPONSABILITATE MINISTERIALĂ. — VIOLARE DE LEGE — VIOLĂRI IZVORĂTE DIN SIMPLE INTERPRETĂRI DE TEXTE. — ART. 2 LIT. A ȘI 3 LIT. A DIN LEGEA RESPONSABILITĂȚII MINISTERIALE DE LA 2 MAI 1879.

Din cuprinsul dispozițiilor art. 3 lit. a al legii responsabilității ministeriale din 2 Mai 1879, care prevede că se va pedepsi cu interdicțiunea de a mai ocupa funcțiuni publice ministrul care va fi semnat sau contrasemnat decrete sau va fi luat dispozițiuni cari violează un text expres al unei legi existente, rezultă că pentru existența acestei infracțiuni, trebuie ca violarea de lege ce se impută ministrului să se raporte la un text expres sau la o dispozițiune formală și precisă din vre-o lege ordinară, sau din Constituție, iar nu la principii trase din interpretarea textelor, căci altfel prin faptul tragerei la răspundere a miniștrilor, pentru violări izvorâte din simple interpretări de texte, ar fi să se oprească și să se paralizeze, în orice moment, orice acțiune sau inițiativă a acestor organe ale Puterii executive în executarea legilor de teama unei interpretări sau înțelegeri eronate a textelor.

No. 47. — Achitat Generalul Enric Cihoschi de învinuirile aduse prin ordonanța definitivă de trimitere în judecată cu No.

1 din 4 Iulie 1935 a Comisiei de instrucție de pe lângă Inalta Curte de Justiție.

S'au ascultat D-nii: Procuror General C. Al. Viforeanu în concluziuni pentru achitare și d-nii avocați M. Ghelmegeanu Armand Călniescu și I. Gr. Periețeanu în apărarea Generalului Enric Cihoschi.

Curtea deliberând,

Având în vedere că prin ordonanța definitivă No. 1 din 4 Iunie 1935, Comisiunea de Instrucțiune instituită în conformitate cu art. 98 din Constituție a timis în judecata acestei Inalte Curți pe Generalul Enric Cihoschi pentru faptul de a fi încheiat și semnat în calitate de ministru al Armatei, contractul pentru procurare de armament cu No. 6102 din 17 Martie 1930, a) fără consultarea Consiliului Superior al Armatei și a Consiliului Superior al Apărării Țării, și b), fără întomirea prealabilă sau concomitentă încheerii contractului a unui caet de sarcini, fapte considerate de Comisiunea de instrucțiune ca intrând în prevederile art. 3 lit. a din legea responsabilității ministeriale din 2 Mai 1879, text, care are următorul cuprins:

„Se va pedepsi cu interdicțiunea dela 3 până la „la maximum toată viața de a mai ocupa funcțiuni „publice ministrul.

„a) care va fi semnat sau contrasemnat decrete sau „va fi luat dispozițiuni cari violează un text expres „al unei legi existente.“

Că acestea fiind imputațiunile aduse cum și textul de lege, pe temeiul cărora se cere condamnățiunea, urmează a se cerceta și stabili:

1) dacă Generalul Enric Cihoschi a săvârșit faptele sau omisiunile ce i se pun în sarcină, și

2) dacă aceste fapte sau omisiuni, odată stabilite, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de citatul text de lege.

Având în vedere că din instrucțiunea urmată, atât înaintea Comisiunii instituite în acest scop, cât și înaintea Inaltei Curți, rezultă în mod necontestat că pentru încheierea contractului în discuțiune, consiliile mai sus menționate nu au fost solicitate a și da, în prealabil, vre-un aviz sau aprobare specială, că de asemenea nu se constată a se fi întocmit mai înainte sau concomitent încheerii contractului vre-un caet de sarcini;

că, prin urmare, faptele așa cum au fost imputate și deduse în judecată fiind constatate, cesiunea ce urmează a se elucidă este dacă ele întrunesc elementele infracțiunii prevăzută de art. 3 lit. a al legii pentru responsabilitatea ministerială.

Considerând că din cuprinsul acestui text se desprinde în primul rând, ca o cerință esențială pentru existența acestei infracțiuni, condițiunea ca violarea de lege ce se impută ministrului să se raporte la un text expres la o dispozițiune formală și precisă, iar nu la principii trase din interpretarea textelor;

Că, această cerință, prevăzută de legiuitor, nu numai pentru cazul de violare a textelor unei legi ordinare, dar și în cazul când s'ar imputa ministrului violarea unui text al Constituției (art. 2 lit. a) își găsește rațiunea și utilitatea ei în urmările grave ce ar rezulta din faptul trăgerii la răspundere penală a miniștrilor, pentru violări isvorite din simple interpretări de texte, cece ar fi de natură să oprească și să paralizeze, în orice moment, orice acțiune sau inițiativă a acestor organe responsabile ale Puterii Executive în executarea legilor, de teama unei interpretări sau înțelegeri eronate a textelor;

Că, în acest spirit fiind concepute sancțiunile penale din articolele 2 lit. a și 3 lit. a din citata lege, urmează a se vedea dacă, în speță, Generalul Enric Cihoschi, pentru faptul că a încheiat și semnat, în calitate de ministru, contractul No. 6102/930, fără a consulta cele două Consilii mai sus menționate și fără a întocmi, în prealabil sau concomitent, un caet de sarcini, a violat vre-un text expres de lege, în înțelesul dat mai sus citatelor dispozițiuni din legea responsabilității ministeriale;

Considerând, în primul rând, că în ce privește formalitatea consultării celor două Consilii în materie de încheiere de contracte pentru procurare de armament, ea nu e prevăzută în mod expres de nici un text de lege;

Că, în adevăr, nu poate fi considerat ca atare nici art. 101 din legea organizării ministerelor, care arată că „Consiliul Superior al Armatei este consultat în toate chestiunile, care privesc pregătirea armatei pentru război...”, și nici art. 1 din legea Consiliului Superior al Apărării Țării, care prevede că acest Consiliu „are menirea de a examina, coordona și soluționa toate chestiunile relative la apărarea națională;” că, dacă din modul general de a se exprima al acestor texte reiese, fără îndoială, îndatorirea organului executiv superior de a cere avisul — sau, eventual, aprobarea — celor două comisii ori de câte ori urmează a lua dispozițiuni referitoare la pregătirea armatei sau la apărarea națională, nu este însă mai puțin adevărat că încheierea unui contract pentru procurare de armament făcut în cadrul strict al unui plan general de înzestrare a armatei, prealabil întocmit cu toate formele legale, inclusiv adesiunea celor două consilii, cum se constată că este în speță, nu poate avea caracterul unei dispozițiuni în sensul articolelor mai sus citate, ci constituie o simplă executare a planului de înzestrare și deci a unei dispozițiuni deja aprobate, pentru

a cărei înlăptuire o nouă consultare sau aprobare a ziselor organe este desigur inutilă;

Că, astfel fiind și intrucât se stabilește că nu există nici un text de lege din care să reiasă în mod expres și fără discuțiune îndatorirea ministrului de a consulta în prealabil cele două organe pentru încheierea unui contract de procurare de armament, urmează că prima învinuire adusă Generalului Enric Cihoschi este neîntemeiată;

Având în vedere cea de a doua învinuire: că a încheiat și semnat contractul în discuțiune fără a fi întocmit, în prealabil sau concomitent, un caet de sarcini;

Considerând că din complexul dispozițiuni'or art. 90, 92 și 105 din legea contabilității publice din 31 Iulie 1929 rezultă că formalitatea întocmirii prealabile a caetului de sarcini, de o necesitate indiscutabilă pentru încheierea contractelor pe bază de licitație publică, nu este cerută de nici un text de lege atunci când administrațiunea publică încheie — în cazurile autorizate de lege — un contract prin bună învoială, cum este cazul în speță; că lipsa unui atare text își are desigur rațiunea sa în însăși inutilitatea întocmirii prealabile a unui caet de sarcini la încheierea contractului prin bună învoială;

Că, în adevăr, rolul unui caet de sarcini — act care, în definitiv, nu e decât un proiect de contract propus licitatorilor de către administrație — fiind acela de a aduce la cunoștință publică condițiunile amănunțite pentru admiterea la licitație și acelea în care administrația înțelege să contracteze cu adjudecatarul, urmează că la contractele încheiate prin bună învoială neexistând licitațiune și adjudecare, ci pur și simplu tratative urmate între administrație și o persoană determinată, însuși proiectul de contract prezentat de administrație acelei persoane, spre a-și da consimțământul, îndeplinește exact, sub raportul obligațiunilor acesteia, rolul pe care caetul de sarcini îl are în materie de licitațiune publică;

Considerând, de altminteri, că întocmirea unui caet de sarcini în prealabil sau concomitent cu încheierea contractului este și o imposibilitate de ordin tehnic în cazul când contractul se referă la comenzi de armament și munițiuni pentru armată, cum este în speță, dat fiind că, în acest caz pot surveni în chiar cursul executării contractului transformări și ameliorări în sistemul de fabricațiune a materialului de care Statul n'ar mai putea profita, dacă s'ar fixa de mai înainte printr'un caet de sarcini, tipuri sau modele devenite ulterior perimate;

Că, astfel fiind, urmează că în speță Generalul Cihoschi ne-alăturând la contractul încheiat de D-sa un osebit caet de sarcini, n'a putut viola nici un text de lege în sensul art. 3 al. a din legea responsabilității ministeriale, ci din potrivă se stabilește sub acest raport că a procedat în conformitate nu numai cu legea, dar și cu cerințele și necesitățile care stau la baza întocmirii unor asemenea contracte;

Că, prin urmare, și a doua învinuire fiind neîntemeiată, este locul a se pronunța achitarea de orice penalitate.

Pentru aceste motive achită.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența de la 29 Noembrie 1935

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

Costică Ștefan cu Banca Râmnicului

CONCORDAT PREVENTIV. — ORDONANȚĂ PREZIDENȚIALĂ DE ADMITERE. — CARACTER VREMELNIC. — OPOZIȚIA CREDITORILOR. — ART. 4 ȘI 33 DIN LEGEA CONCORDATULUI PREVENTIV.

CONCORDAT PREVENTIV. — TERMENUL DE 3 ANI CERUT PENTRU EXERCICIUL COMERȚULUI EFECTIV. — MODUL DE CALCULARE. — ART. 1 DIN LEGEA CONCORDATULUI.

1. Ordonanța prezidențială dată conform art. 4 din legea concordatului preventiv prin care se admite în principiu cererea de concordat, are un caracter vremelnic, ast fel că Tribunalul chemat în urmă să statueze potrivit art. 33 din lege, asupra opozițiilor făcute de creditori, poate din nou să reexamineze dacă condițiile pe cari legea le cere pentru admiterea concordatului preventiv, sunt sau nu întrunite în persoana comerciantului care l solicită.

2. Cea dintâi condițiune pe care legea o impune comerciantului care solicită beneficiul legii concordatului preventiv, este aceea de a avea un exerciciu efectiv al profesiei de comerciant de cel puțin trei ani, vechimea acestui comerț urmând a se socoti în raport cu momentul cererii de acordare a concordatului preventiv.

No. 2062. — Respins recursul făcut de Costică Ștefan contra deciziei Curții de Apel Craiova S. I cu No. 44 din 21 Decembrie 1934 în proces cu Banca Râmnicului și alții.

Curtea deliberând,

Asupra recursului de față ;

Având în vedere deciziunea Curții de Apel Craiova cu No. 44 din 21 Decembrie 1934 ca și sentința Tribunalului Vâlcea Secția I-a cu No. 49 din 23 Iunie 1933 ale căreia temeuri de fapt și de drept au fost însușite de Curte. Că prin menționatele hotărâri, s'a admis opoziția făcută de Banca Râmnicului în contra adniterii concordatului preventiv cerut de Costică Ștefan din Râmnicul Vâlcea respingându-se astfel ca inadmisibil concordatul solicitat de numitul ;

Că pentru a hotări astfel Tribunalul constată că petiționarul în cererea sa de concordat nu întrunește condițiunea prevăzută de art. 2 al. 5 din legea concordatului preventiv întrucât prezentarea unor registre albe echivalează, atunci când ele nu conțin operațiuni pe ultimii trei ani, cu a nu avea deloc registre ;

Că operațiunile în registrele comerciale trebuie să stea drept mărturie că solicitantul concordatului a exercitat în mod efectiv profesia de comerciant sau industriaș cel puțin pe ultimii trei ani anterior cererii ; că în fapt Tribunalul constată din felul ținerii registrelor și din declarația lui C. Ștefan că acesta nu a mai exercitat de mai bine de trei ani industria pentru care cere beneficiul concordatului preventiv ; că chiar dacă s'ar avea în vedere executarea comerțului de măcelărie pe care petiționarul îl pre-

ține, aceasta nu a avut loc pe tot timpul celor trei ani anteriori ;

Că în ceea ce privește posibilitatea reexaminării de către Tribunal a condițiilor pe cari un comerciant trebuie să le îndeplinească pentru a se bucura de avantajile concordatului preventiv, condițiuni examinate odată prin ordonanța de admitere în principiu, Tribunalul consideră o asemenea ordonanță ca fiind de natură grațioasă ast-fel că Tribunalul sesizat cu opoziția unui creditor are posibilitatea legală a reexaminării acelor condiții în raport cu situațiunea pe care o prezintă petiționarul ;

În contra deciziei Curții de Apel Craiova, Costică Ștefan a făcut recursul de față ;

Văzând motivul I de casare în cuprinderea următoare :

„Violarea art. 1201 c. civ.

„Tribunalul de Vâlcea prin ordonanța din 20 Ianuarie 1933, admite în principiu cererea mea de concordat, după ce constată calitatea mea de comerciant și faptul că am registre comerciale regulate ținute. În urmă însă, în instanța de onologare acelaș Tribunal revine și mi tăgăduiește calitatea de comerciant și ținerea regulată a registrelor, iar Curtea de fond însușindu-și motivele Tribunalului, îmi respinge apelul. Judecând astfel, instanțele de fond au violat dispozițiunile art. 1201 c. civ., trecând peste autoritatea de lucru judecat tras din ordonanța de admitere în principiu, care a verificat calitatea mea de comerciant, a constatat că registrele mele sunt regulate ținute și astfel nu se putea reveni, decât numai dacă s'ar fi invocat fapte noi, în afară de cele examinate de președintele, în ordonanța de admitere în principiu, care are caracter definitiv și nu este nici susceptibilă de apel“.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul susține că prin soluțiunea dată s'a violat art. 1201 din cod. civ. prin aceea că Tribunalul a reexaminat condițiunile cerute de lege găsiindu-le neîndeplinite și respingând cererea ca inadmisibilă. deși asupra lor se pronunțase în sens afirmativ Președintele Tribunalului prin ordonanța de admitere în principiu a concordatului ;

Considerând că prin art. 33 din legea asupra concordatului preventiv se impune Tribunalului, ca pronunțându-se printr'o singură hotărâre asupra opozițiilor făcute de creditori și asupra omologării concordatului să constate dacă comerciantul întrunește sau nu condițiunile cerute de lege ;

Că obligând Tribunalul să reexamineze dacă condițiunile pe care legea le cere pentru ca un comerciant să fie admis la beneficiul legii concordatului preventiv, sunt sau nu întrunite în persoana comerciantului care a solicitat concordatul, asupra căruia Tribunalul este chemat să se pronunțe dacă îl omologă sau nu, legiuitorul a determinat în mod necesar, care sunt efectele ordonanței de admitere în principiu prevăzută de art. 4, efecte cari, în raport cu principiul autorității lucrului judecat consacrat de art. 1201 c. civ. nu pot fi decât negative ; că valoarea

unei asemenea ordonanțe este aceea a unei hotărâri provizorii rezultă și din împrejurarea că în caz de admiterea în principiu a cererii de concordat creditorii cari nu pot pune concluziuni în fața prezidentului Tribunalului, nu pot face nici apel în contra acestei ordonanțe, rezervându-li-se în schimb calea opoziției; că cu ocazia judecării acestor opoziții asupra cărora Tribunalul urmează a se pronunța prin aceeași hotărâre prin care urmează a se pronunța asupra omologării, se dă posibilitatea creditorilor să prezinte obiecțiunile cu privire la admisibilitatea în drept a concordatului și să releve eventualele lipsuri pe care l'ar avea comerciantul în raport cu cerințele legi concordatului preventiv;

Că deci fiind stabilit că ordonanța pentru admiterea în principiu a concordatului are un caracter vremelnic, asupra căruia Tribunalul poate să revină, bine a judecat Tribunalul atunci când a reexaminat condițiunile cerute de art. 1 și următorii în raport cu situațiunea petiționarului, recurent astăzi, în cadrul art. 33 sus citat;

Că deci motivul de casare fiind nefondat urmează a fi respins:

Văzând motivele II și III de recurs în cuprinderea următoare:

„II). Violarea Art. 1 din legea concordatului preventiv.

„Instanțele de fond nu-mi recunosc calitatea de comerciant, motivând că, eu am încetat de a mai exercita industria, din noaptea incendiului petrecut la 10 Iunie 1930. Ori tocmai această împrejurare de forță majoră era invocată de mine în sprijinul cererii mele. Din toate desbaterile care au avut loc, cu ocazia votării acestei legi, rezultă că legiuitorul a înțeles să nu acorde beneficiul acestei legi, aceluia care a eșit din viața comercială, printr'o manifestare expresă de voință, sau cum zice ultimul aliniat al art. 1 prin radierea firmei sau retragerea brevetului de industriaș, iar nu aceluia comerciant care este impedit în activitatea lui comercială, printr'un caz fortuit sau de forță majoră.

„Ori, eu nu numai că nu mi-am retras brevetul de industriași nici nu mi-am radiat firma, ci dimpotrivă am făcut mențiune în dreptul firmei mele că am deschis o gheretă de măcelărie, pentru a-mi câștiga existența, manifestând astel în mod expres, voința mea de a continua activitatea comercială. Instanțele de fond rezumându mi calitatea de comerciant, dau o greșită interpretare art. 1 din legea concordatului preventiv, pe care astfel îl violează.

„III). Violarea art. 2 din legea concordatului preventiv.

„Instanțele de fond deși recunosc perfecta mea onorabilitate îmi refuză concordatul pe motiv că n'am registre ținute pe trei ani anteriori cererii de concordat. Ori, este cert că noțiunea de trei ani, se referă la timpul anterior calculat din momentul când o cauză independentă de voința comerciantului l-a silit să înceteze comerțul. Dacă dela 11 Iunie 1930 n'am mai trecut nimic în registre este pentru că —

„după cum recunoaște și Tribunalul — din moment ce fabrica fusese mistuită de incendiu, nu mai aveam ce trece în ele. Ori, Judele concordatar constată că până la incendiu registrele mele comerciale au fost regulat ținute.

„Prezentarea registrelor pe trei ani anteriori e cerută în scop de a proteja pe comercianții de bună credință, care din cauze neprevăzute se găsesc în jenă financiară. Buna mea credință și perfecta mea onorabilitate nu mi se contestă de instanțele de fond însă, totuși ele îmi impută faptul că n'am trecut nimic în registre într'o perioadă de timp, cât fabrica n'a mai funcționat. Judecând astfel, ele violează art. 1 din legea concordatului preventiv“.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul se plânge de violarea art. 1 și 2 din legea concordatului preventiv prin aceea că instanțele de fond nu i-au recunoscut calitatea de comerciant și industriaș deși a făcut dovada că nu și-a radiat firma nici nu și-a retras brevetul și că a practicat comerțul de măcelărie;

Că în ceea ce privește modul de calculare a celor trei ani prevăzuți de art. 1 legea concordatului preventiv aceștia urmează a se considera până în momentul când o cauză independentă de voința comerciantului l-a silit să înceteze comerțul;

Având în vedere că din hotărârile instanțelor de fond rezultă că acestea au stabilit în fapt cu putere de lucru judecat că recurentul C. Stelea a încetat de a mai practica industria de tăbăcărie cu mai mult de trei ani înainte de prezentarea cererii de concordat preventiv adică din momentul când fabrica de tăbăcărie a acestuia fusese distrusă printr'un incendiu; că de asemenea Tribunalul constată că comerțul de măcelărie pretins de petiționar nu a fost practicat în tot timpul ultimilor trei ani anteriori cererii de concordat:

Considerând însă că cea dintâi condițiune pe care legea o impune comerciantului care solicită beneficiul legii concordatului preventiv, este aceea de a avea un exercițiu efectiv al profesiei de comerciant de cel puțin trei ani; că vechimea acestui comerț se socotește în raport cu momentul cererii de acordare a concordatului preventiv, deoarece legiuitorul a înțeles să facă să beneficieze de avantajile acestei legi de favoare pentru comercianții și industriași, cari din cauza dificultăților economice numai pot face față plăților, numai pe aceia al căror comerț sau industrie s'a exercitat în mod neîntrerupt cel puțin timp de trei ani anteriori momentului cererii de concordat, pentru ca astfel prin această măsură să-l pună în situațiunea de a-și putea continua comerțul;

Ca din acest punct de vedere recurentul care întrerupsese industria de tăbăcărie cu mai mult de trei ani anteriorii cererii de concordat și care nu exercitase comerțul de măcelărie în tot acest interval de timp este evident că nu întrunește prima condiție cerută de legea concordatului preventiv; că este fără nici o urmărire împrejurarea că recurentul nu și-a radiat firma de industriaș sau că avea înscrisă pe aceea pentru comerțul de măcelărie din moment ce instanțele de fond au stabilit în fapt lipsa unui exer-

cițiu efectiv al acestor profesii în condițiile mai sus arătate;

Că Tribunalul constatând pe acelaș interval de timp lipsa ținerei registrelor prevăzute de art. 2 al. V, constatare ce nu este atacată în denaturare, ambele motive de casare urmează a fi respinse ca nefondate. Că fără a se mai examina și motivul IV de casare, întreg recursul urmează a fi respins ca nefondat;

Pentru aceste motive respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA III-a

Audianța dela 20 Noembrie 1935

Președinția D-lui Aurel Bogdan Președinte

Margareta Orăscu ca tutoare cu Haida General Coandă și alții

DOTĂ. — CONVENȚIE MATRIMONIALĂ ÎNCHEIATĂ ÎN STRĂINĂTATE. — LIPSĂ DE TRANSCRIERE ÎN ȚARĂ. — NULITATE. — DE CINE POATE FI ÎNVOCATĂ. — ART. 1228 COD. CIVIL. — ART. 708 ȘI 720 COD. CIVIL. — ART. 708 ȘI 720 PR. CIVILĂ.

DOTĂ. — REGIMUL COMUNITĂȚII. — DISPOZIȚIE PRIVITOARE LA COMUNITATEA IMOBILELOR DOBÂNDITE ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI. — DACĂ POT FI SOCOTITE CA ATACÂND REZERVA. — TERȚEI. — AYENT-CAUSE.

UZUFRACT. — CONSTITUIREA LUI PRIN ACTUL DOTAL. — DEPĂȘIREA COTITĂȚII DISPONIBILE. — DACĂ ATRAGE NULITATEA CONVENȚIEI DOTALE. — ART. 1224 ȘI 1225 COD. CIVIL. — ART. 844 ȘI 847 PROC. CIVILĂ.

STATUT REAL. — IMOBILE AFLĂTOARE ÎN ROMÂNIA. — LEGE STRĂINĂ. — ÎNVOCAREA EI ÎN INTERPRETAREA CONVENȚIEI PĂRȚILOR. — ART. 2 ȘI 5 COD. CIVIL.

1. Dacă potrivit art. 1228 cod. civ. neîndeplinirea formelor stabilite de procedura civilă au drept sancțiune, nulitatea însăși a convențiunei matrimoniale, și potrivit prescripțiilor art. 708 și 710 din codul de procedură civilă, bărbatul al cărui contract de căsătorie este format în străinătate, trebuie ca în termen de trei luni, după întoarcerea sa în țară, să transcrie acest contract în registrul special al Tribunalului domiciliului său, neobservarea însă a acestor prescripțiuni, nu poate fi invocată decât de terții în interesul cărora au fost edictate, iar nu și de soț, care nu poate invoca propria sa vină, și nici de moștenitorii săi, succesori universali sau cu titlu universal, cari în virtutea raportului ce-i leagă cu autorul, sunt în principiu priviți ca *ayent-cause*, iar nu ca *terții*.

2. Dacă un succesori universal poate îmbrăca și calitatea de terțiu, atunci când se găsește în fața unui act încheiat de autor, prin care i se atinge dreptul succesoral, nu tot ast-fel poate fi și atunci când printr'un contract matrimonial soții stipulează comunitatea bunurilor, deoarece o asemenea stipulație nu poate fi considerată ca un act de înstrăinare prin care s'a atins rezerva descendenților, contractul matrimonial prin care soții adoptă regimul comunității, fiind însăși constituția care reglementează situația patrimonială a soților și în virtutea cărei bunul din chiar momentul achiziției fiind dobândit de comunitate, nu a aparținut niciodată unuia din soți, decât pentru jumătate, astfel că nu

se poate zice că s'a atins rezerva prin înstrăinarea către celălalt a celeilalte jumătăți.

3. Faptul că printr'un act de căsătorie soțul căsătorit sub regimul comunității, dispunând pentru cauza de moarte, stipulează în favoarea soției un drept de uzufruct care trece peste cotitatea sa disponibilă, atingând rezerva moștenitorilor, nu poate atrage nulitatea actului dotal, pe baza art. 1224 și 1226 cod. civ. cari opresc ca convențiile matrimoniale să deroge dela dispozițiile codului civil, deoarece nu numai că atingerea rezervei nu provoacă nulitatea actului, ci dă drept la reducere conform art. 487 c. civ., dar încă art. 844 arată că atunci când se constituie un uzufruct a cărui valoare întrece cotitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea dacă nu voesc a executa aceste dispozițiuni, să abandone proprietatea cotității disponibile.

4. Prin faptul că instanța de judecată în interpretarea clauzelor dintr'un act dotal, încheiat în străinătate, și prin care soții dispun cu privire la imobilele lor din România, se întemeiază pe un text din legea țării unde s'a făcut contractul, nu se poate susține că se violează dispozițiile art. 2 din codul civil, care dispune imperativ, că imobilele aflătoare în teritoriul României nu pot fi supuse decât legilor române, deoarece ceiace se aplică cu privire la acele imobile, este tot numai convenția părților — care, atât timp cât nu atinge ordinea publică are a-și primi aplicația — și numai în interpretarea ei se invoacă un text de lege străin, sub imperiul și după regula căruia părțile au încheiat convenția lor, și căruia au înțeles să se supună.

Nr. 457. Respinse apelurile făcute de Margareta Orăscu, în calitate de tutoare legală a fiului său Șerban Coandă, și de către Constantin Mircea Coandă, cum și aderarea la apel făcută de intimații Haida General Coandă, în contra sentinței civile Nr. 1652/933, a Trib. Ilfov S. IV.

S'au ascultat D-nii avocații M. Antoniadă, pentru apelanți și C. G. Cristescu pentru intimați.

Curtea,

Asupra apelului de față făcut de către Margareta Orăscu în calitate de tutoare legală a fiului său Șerban P. Coandă, astăzi major și de către Constantin-Mircea P. Coandă, precum și asupra aderării la apel făcută de Haida General Coandă, Maria Col. A. Popovici, Ioana Hebert și Henri Coandă, în contra sentinței civile cu Nr. 1652/933, a Tribunalului Ilfov Secția IV-a Civ. Cor., prin care s'au admis în principiu acțiunile de eșire din indiviziune intentate de către toate părțile din acest proces, cu privire la averea rămasă pe urma defunctului General Constantin Coandă.

Având în vedere actele dela dosar și susținerile orale și scrise ale părților;

Având în vedere că din dosar se constată următoarele:

În anul 1933, printr'o acțiune intentată înaintea Tribunalului Ilfov și care a fost repartizată secțiunii IV-a a acelui Tribunal, Margareta Orescu, în calitate de tutoare legală a minorilor săi fii Constantin-Mircea și Șerban P. Coandă, a cerut să se ordone eșirea din indiviziune asupra averii succesorală rămasă pe urma defunctului General Const. Coandă recunoscându-se câte o pătrime în plină proprietate celor patru copii ai acestuia, dintre cari trei sunt astăzi în viață și anume: Henri Coandă, Maria Col. Andrei Popovici și Jeanne-Ioana Serge Hebert, cel de al patrulea fiu Petre Coandă fiind decedat înainte de deschiderea acestei succesiuni și reprezentat astăzi de cei doi fii ai săi Constantin-Mircea și Șerban, în numele căror mama lor Margareta Orăscu în calitate de tutoare legală a intentat acțiunea.

Posterior, printr'o altă acțiune, cer eșirea din indiviziune și Haida General Coandă soția defunctului, împreună cu cei trei copii: Henri Coandă, Maria Col. Popovici și Ioana Hebert, cari deși recunosc aceeași filiațiune și cer împărțirea averii tot în patru părți egale, din care o parte arată că se cuvine numiților reclamânți minori din prima acțiune, se deosebesc însă față de pretențiunile acestora, prin aceea că cer ca în masa succesorală să intre și o sumă de 1.400.000 lei pe care copii fiului precedat Petre Coandă să fie obligați să o raporteze și care reprezintă datorile tatălui lor cari au fost plătite de defunctul General C. Coandă, precum și cheltuielile făcute tot de acesta cu întreținerea și educația lor.

Deasemenea reclamânți din aceasta a doua acțiune mai cer ca din averea rămasă în succesiunea generalului Coandă, să se recunoască soției acestuia Haida Coandă dreptul la o jumătate pe temeiul convențiunei sale matrimoniale, iar din cealaltă jumătate pe temeiul aceleiași considerațiuni să i se mai recunoască suma de 70.000 fr. fr. dota, o sumă de 5.000 fr. fr. și o alta de 10.000 fr. fr. aporturi dotale, o sumă de 6.000 fr. fr. drept de preciput, precum și un uzufruct asupra unei jumătăți din această jumătate care are a se împărți între descendenții decujusului general Coandă.

Prima instanță prin sentința atacată cu apelul de față după ce constată filiațiunea, astfel cum a fost afirmată prin ambele acțiuni și dovedite cu actele de stare civilă, trecând la examenul pretențiunilor formulate de părți, respinge cererea de raportare a sumei de 1.400.000 lei pe care o cer reclamânții din cea de a doua acțiune, ca să fie făcute de către nepoții decujusului Mircea Constantin P. Coandă și Șerban P. Coandă.

În ce privește pretențiunile văduvei decujusului, Haida General Coandă, Tribunalul recunoaște ca întemeiată cererea acesteia de a i se recunoaște dreptul la o jumătate din averea succesorală, întrucât —zice prima instanță— prin convenția matrimonială prin care reclamanta și viitorul său soț pe atunci Căp. Const. Coandă, adoptă regimul comunității, rezultă că părțile contractante nu au înțeles să excludă dela comunitate și să rezerve ca bunurii pro-

prii toate imobilele pe care le-ar dobândi vreunul din soți în timpul căsătoriei, ci numai pe acelea dobândite cu titlul de liberalitate.

Tot justificate găsește Tribunalul, admitându-le ca atare și cererile văduvei Haida Coandă asupra sumei de 5.000 fr. fr., reprezentând aportul dotal consistând în trusoul dotal, asupra sumei de 10.000 fr. fr. reprezentând aportul dotal consistând în mobile și obiecte de menaj și asupra sumei de 6.000 fr. fr. cuvenită cu titlul de preciput.

Deasemenea, prima instanță, admite ca întemeiată și pretențiune văduvei de a i se recunoaște un drept de uzufruct asupra unei jumătăți din jumătatea averii ce revine descendenților defunctului, adică asupra unui sfert din întreaga avere.

Respinge însă Tribunalul pretențiunea văduvei Haida Coandă asupra sumei de 70.000 fr. fr., pe baza art. 6 alin. 2 din contractul matrimonial, ca fiind găsită neîntemeiată.

Tribunalul mai, constată că nepoții lui decujus Constantin-Mircea Coandă și Șerban Coandă au incasat suma de 100.000 lei pe temeiul unei ordonanțe prezidențiale din numeralul succesoral alător la Banca Comercială Italiană și Română, de care dispune să se țină seama la alcătuirea loturilor.

În contra sentinței dată astfel de prima instanță, face apel la 17 Februarie 1934, Margareta Orăscu în calitate de tutoare legală a minorului său fiu Șerban P. Coandă—astăzi devenit major—și Const.-Mircea Coandă, care la data introducerii apelului devenise major.

La acest apel, prin petiția depusă în ziua de 24 Februarie 1934, declară că aderă Haida General Coandă, Maria Colonel A. Popovici, Ioana Hebert și Henri Coandă.

În ce privește apelul lui Constantin-Mircea P. Coandă și al lui Șerban P. Coandă făcut prin tutearea lui legală.

Având în vedere că prin întâiul motiv de apel, numiții apelanți, cer reformarea sentinței Tribunalului, întrucât susțin dânsii, contractul de căsătorie încheiat în Franța la 28 Iunie 1883 și pe care își sprijină pretențiile sale Haida general Coandă, nu poate fi aplicat în România și deci comunitatea stipulată prin el nu poate produce nici un efect, deoarece nu a fost îndeplinită formalitatea cerută de lege prin art. 720 pr. civilă în vigoare la 1865, convenția matrimonială încheiată la Paris nefiind transcrisă nici până astăzi în registrul special al Tribunalului, fapt care potrivit art. 1228 c. civ. atrage nulitatea a însăși convențiunei matrimoniale.

Considerând că dacă într'adevăr potrivit art. 1228 c. civ. neîndeplinirea formelor stabilite de procedura civilă au drept sancțiune nulitatea însăși a convențiunei matrimoniale, și potrivit prescripțiilor art. 708 și 720 din codul de procedură civilă existente și în cea dela 1865 sub regimul căreia s'a săvârșit căsătoria intimă Haida General Coandă, bărbatul al cărui contract de căsătorie este format în străinătate trebuie ca în termen de trei luni după întoarcerea sa

în țară să transcrie acest contract în registrul special al Tribunalului domiciliului său, totuși neobservarea acestor prescripțiuni și cari în speță e adevărat că nu au fost respectate, nu poate fi invocată decât de terții în interesul cărora au fost edictate, iar nu și de soț care nu poate invoca propria sa vină și nici de moștenitorii săi, succesorii universali sau cu titlul universal, cari în virtutea raportului ce îi leagă cu autorul sunt în principiu priviți ca ayent-cause, iar nu ca terți.

Considerând că dacă un succesor universal poate îmbrăca și calitatea de terțiu atunci când se găsește în fața unui act încheiat de autor prin care i se atinge însuși dreptul succesoral, rezerva de exemplu, nu tot astfel este cazul și în speță, deoarece dispoziția din contractul matrimonial prin care se stipulează comunitatea bunurilor, nu poate fi considerată ca un act de înstrăinare al bunurilor sale prin care soțul defunct a atins rezerva descendenților săi, întrucât contractul matrimonial prin care soții adoptă regimul comunității este însăși constituția care reglementează situația patrimonială a soților și în virtutea căreia bunul din chiar momentul achiziției fiind dobândit de comunitate, nu a aparținut nici odată unuia din soți decât pentru jumătate, astfel că nu se poate zice că s'a atins rezerva prin înstrăinarea către celălalt a celeilalte jumătăți.

Considerând că chiar dacă apelanții ar căpăta calitatea de terți, față de dispozițiunea din contractul matrimonial care prevede că uzufructul unei jumătăți din averea succesorală este lăsat văduvei, făcând după cum susțin dâșii că să nu mai aibă posibilitatea de a intra în proprietatea și folosința imediată a trei părți din avere, cât le este rezerva, încă ei nu pot veni nici în această calitate ca să ceară nulitatea actului matrimonial, deoarece nu numai că atingerea rezervei printr'un act între vii sau testament nu provoacă nulitatea actului, ci dă drept numai potrivit art. 847 c. civil la reducțiuni, dar chiar în cazul special al constituirei de uzufruct, după cum se prezintă cazul și în speță, art. 844 reglementează situația, arătând că atunci când se constituie un uzufruct a cărui valoare întrece cotitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea dacă nu voesc a executa aceste dispozițiuni să abandoneze proprietatea cotității disponibile.

Având în vedere că apelanții susțin în cel de al doilea motiv de apel, că chiar dacă s'ar trece peste motivul de nulitate tras din neobservarea regulilor de procedură civilă, încă contractul matrimonial este isbit de o nulitate intrinsecă, deoarece, susțin dâșii potrivit art. 1224 și 1226 cod civil, dacă convențiile matrimoniale sunt libere între soți, ele nu pot totuși să deroage dela dispozițiile prohibitive ale codului civil, nici să schimbe ordinea legală a succesiunilor dintre dâșii și descendenții lor, ori, arată apelanții în speță, prin dispozițiunile din contractul matrimonial cu privire la comunitatea bunurilor și la uzufructul lăsat văduvei Haida Coandă, călcându se dispozițiunile prohibitive ale codului civil în materie de succesiune

și rezervă, convenția matrimonială trebuie privită ca nulă

Considerând că s'a examinat mai sus și s'a arătat de ce dispoziția din actul dotal privitoare la comunitatea bunurilor nu poate fi considerată ca o dispoziție prin care se atacă rezerva descendenților, ori așa fiind nu este cazul de a se invoca dispozițiunea art. 1224 și 1226 cod. civil.

Că deasemenea nu poate fi vorba de călcarea unei dispoziții prohibitive a codului civil prin stipulația din actul dotal care constituie un uzufruct, ce ar depăși cotitatea disponibilă, văduvei Haida Coandă, deoarece după cum s'a arătat mai sus, art. 844 cod civil lăsând la facultatea erezilor rezervatari de a executa dispozițiile privitoare la uzufruct așa cum sunt prevăzute în act, sau de a abandona cotitatea disponibilă, înseamnă că nu a înțeles să prohibe constituirea unui uzufruct care să treacă peste cotitatea disponibilă.

Având în vedere că în aceiași ordine de idei apelanții susțin că greșit Tribunalul face aplicarea art. 1402 cod. civ. francez pentru a decide dacă imobilele intră sau nu în comunitate, deoarece potrivit art. 2 din codul civil imobilele aflate în teritoriul României nu pot fi supuse decât legilor române.

Considerând că și acest motiv este neîntemeiat deoarece Tribunalul pentru a decide că imobilele defunctului general Coandă intră în comunitate, nu invoacă legea franceză pentru ca pe baza ei să reguleze situația unor imobile din România, ci se întemeiază pe convenția părților, actul matrimonial care atâta timp cât nu atinge ordinea publică are a-și primi aplicarea.

Că dacă Tribunalul se referă în considerentele sale și la art. 1402 cod civil francez, această o face numai pentru a interpreta o clauză din convenția părților, pe baza unui text din legea pe care părțile au avut-o în vedere când au contractat și la care au înțeles deci să se refere.

Considerând că deasemenea nu se poate susține nici că chiar dacă nu ar fi vorba de aplicarea legii franceze, ci de aplicarea unei convenții încheiate de părți, încă și în acest caz sancțiunea nulității apare în virtutea art. 5 din codul civil, deoarece după cum s'a arătat mai sus, nici dispozițiunile din convenția matrimonială relative la comunitatea bunurilor imobile nici dispozițiunea privitoare la constituirea unui uzufruct în favoarea văduvei, nu ating vre-o dispoziție prohibitivă a legii pentru a se putea invoca sancțiunea art. 5 cod. civil, care într'adevăr dispune că nu se poate deroga prin convențiuni particulare la legile care interesează ordinea publică.

Având în vedere că prin ultimul motiv de apel se susține de către apelanți, că chiar dacă convenția matrimonială ar fi valabilă și motivele de nulitate invocate de dâșii nu ar fi primite de Curte, în orice caz din chiar clauzele ei, rezultă, contrar soluției Tribunalului, că cele trei imobile rămase pe urma defunctului general Coandă nu pot fi considerate ca făcând parte din comunitate, astfel că ele trebuiesc

împărțite între descendenți în întregime, iar nu numai pe jumătate.

Având în vedere că pentru a se statua asupra acestui motiv de apel, Curtea urmează să examineze cuprinsul convenției matrimoniale încheiate în Franța la 28 Iunie 1883 de Haida Donet, astăzi văduva generalului Coandă, la trecerea sa în căsătorie cu acesta.

Având în vedere că în primul alineat al art. 2 din această convenție se prevede următoarele;

„Comunitatea nu se va compune decât din beneficiile și economiile ce viitorii soți vor putea face în cursul căsătoriei și din veniturile bunurilor proprii; viitorii soți înțeleg să excludă din zisa comunitate în afară de imobilele lor, valorile mobiliare ale lor, respective, prezente, și viitoare.

Considerând că din cuprinsul acestor dispozițiuni rezultă că în ceea ce privește imobilele, numai cele pe cari soții le ar poseda la contractarea căsătoriei sunt excluse din comunitate, căci zice textul din convenție: „imobilele lor“ deci acelea cari erau în patrimoniul lor, și această idee apare și mai clară când în fraza următoare în care se vorbește de valori mobiliare se precizează cu privire la acestea: „că se înțelege atât cele prezente cât și cele viitoare“

Având în vedere că în alineatul al doilea însă, de sub acelaș articol 2, se mai lărgeste sfera bunurilor care nu intră în comunitate prin aceea că se adaugă: „imobilele care ar putea să revină fiecăruia din ei în cursul căsătoriei cu titlul de succesiune, donațiune sau legate, le vor rămâne lor proprii și rezervate de o parte și de alta, spre a se face restituirea lor respectivă în caz de desfacere a comunității“.

Considerând deci că din întreg cuprinsul acestui articol al convenției matrimoniale, rezultă cu privire la imobile că sunt exceptate dela comunitate, numai acelea pe cari soții le-ar poseda în momentul încheierii convenției și pe cari le-ar dobândi chiar posterior, însă numai cu titlul gratuit, prin succesiune donație sau legate, iar nu și cele achiziționate cu titlu oneros cari ne fiind prevăzute în aceste excepțiuni urmează a fi cuprinse de comunitate.

Având în vedere că aceste dispozițiuni clare și categorice și care nu pot suferi o altă interpretare decât aceea care este arătată prin însuși cuprinsul lor, par oarecum întunecate printr'o altă dispoziție din partea finală a art. 10 din convenție, în care regiementându-se situația imobilelor în caz de renunțare la comunitate cu ocazia disolvării din partea viitoarei soții sau a moștenitorilor ei, se arată că aceștia vor lua între altele și imobilele ce i-ar fi revenit în cursul căsătoriei prin moștenire, donație, legat sau altminteri („ou autrement“ în textul francez).

Că de aci deduc apelanții că și imobilele dobândite cu titlul oneros au a fi exceptate dela comunitate, expresiunea „sau altminteri“ (ou autrement) referindu-se la acestea.

Considerând că a se da acestui text interpretarea voită de apelanți, ar fi a se socoti — ceiace nu se poate concepe — că părțile prin art. 10 din convenție au înlăturat ceiace tot ele prin art. 2 stipulează și anume că sunt exceptate dela comunitate numai imobilele dobândite cu titlul gratuit prin succesiune, donații sau legate.

Considerând însă că pe de altă parte este adevărat că în convenție, după enumerația prin moștenire, donație, legat, se mai adaugă: „sau altminteri“ ceiace implică și o altă categorie de imobile.

Că în această situație, singura interpretare care poate concilia cele două texte ale convenției art. 2 și art. 10, nu poate fi decât aceea că părțile prin expre-

sia „sau altminteri“ au înțeles să mai adauge la excepția bunurilor imobile care nu intră în comunitate pe lângă cele dobândite gratuit cu titlul de succesiune, donație sau legat pe cele pe cari le-ar fi dobândit și oneros prin cumpărare, însă, numai cu din averea lor proprie pe care ar fi avut-o la căsătorie, căci cele achiziționate cu din beneficiile și economiile pe care soții le-ar fi făcut în cursul căsătoriei sau din veniturile bunurilor lor proprii sunt înglobate neîndoios în comunitate, conform dispozițiunei categorice a art. 2 din convenția matrimonială.

Având în vedere că astfel fiind pentru a se tranșa această chestiune urmează acum a se vedea cum au fost dobândite de generalul Coandă imobilele asupra cărora poartă acest litigiu succesoral.

Având în vedere că din actele de cumpărare ale acestor imobile nu rezultă cu din ce bani anume generalul Coandă a achiziționat aceste imobile, astfel că potrivit art. 1402 din codul civil francez, sub regimul căruia soții au contractat și care prevede că orice imobil este socotit achiziționat de comunitate, dacă nu se dovedește că a provenit cu titlul de succesiune sau donație, urmează a se decide și în speță că imobilele cumpărate în timpul căsătoriei de generalul Coandă, sunt achiziționate de comunitate.

Considerând că din faptul că Curtea se sprijină în această interpretare pe dispozițiunile art. 1402 din codul civil francez, nu se poate susține, după cum apelanții încearcă iarăși, că se face aplicarea unui text străin, pentru a dispune cu privire la imobile din România, deoarece și aci Curtea nu aplică decât tot convenția părților și numai în interpretarea ei se întemeiază pe un text de lege străin, dar sub imperiul și după regula căreia părțile au încheiat convenția lor.

Că deci și acest motiv nefiind primit de Curte, apelul fraților Șerban P. Coandă și Constantin Mircea P. Coandă, urmează a fi respins.

În ce privește aderarea la apel făcută de către Haida general Coandă, Maria Colonel A. Popovici, Ioana Herbert și Henri Coandă.

Având în vedere că prin această aderare la apel susnumiții se plâng în primul rând, că greșit Tribunalul a dispensat pe apelanții Mircea și Șerban Coandă de a raporta suma de lei 1.400.000 care reprezintă datoriile defunctului lor tată Petre Coandă și care au fost achitate de defunct, cum și sumele cheltuite de acesta pentru întreținerea și educația lor; iar în al doilea rând se plâng că tribunalul rău a respins capătul de cerere al văduvei Haida general Coandă cu privire la restituirea sumei de 70.000 fr. fr. care reprezintă dota constituită de părinții săi.

Considerând că cu privire la aceste motive Curtea menține în totul sentința apelată, ale cărei considerente găsindu-le juste și întemeiate le însușește, astfel că pe baza lor urmează a respinge cererea de aderare la apel făcută de Haida general Coandă, Maria colonel Popovici, Ioana Herbert și Henri Coandă.

Având în vedere că în afară de acestea, întrucât se constată în fapt și părțile recunosc, că din numărul succesiunii aflat la Banca Comercială, Italiană și Română, Șerban Coandă a primit suma de una sută mii lei iar Constantin-Mircea P. Coandă a primit suma de două sute mii lei, Curtea urmează a decide ca să se țină seamă de primirea acestor sume de bani la facerea împărțelii.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier S. Rădulescu, respinge.

Semnați: Aurel Bogdan, S. Rădulescu, Coman Negoescu.